

3.2.2.1.2. Neizravne složenice

Neizravne složenice tvore se od već postojeće replike i kakvoga leksema jezika primaoca koji nije replika. Neizravne se složenice relativno rijetko pojavljuju u korpusu. Primjer: *špajzpij'a:nec* 'potajni alkoholičar' < *šp'a:jza* + *pija:n'ec*.

3.2.2.2. Pseudoposudenice

3.2.2.2.1. Prototipne pseudoposudenice

U protipne pseudoposudenice ubrajamo lekseme jezika primaoca koji su tvoreni od elemenata replika, odnosno u slučaju nastavaka, dijelova replika; tako *běžec-'e:rati* (**besetz-ieren*), *c'u:g-er* (**Zug-er*).

3.2.2.2.2. Sufiksne pseudoposudenice

Sufikslnim pseudoposudenicama smatramo one lekseme jezika primaoca koji se tvore od kojega domaćega leksema i posuđenoga sufiksa za koji se čini da se osamostalio zbog zastupljenosti u brojnim replikama. U našem korpusu takav je, primjerice, sufiks *-lin*, zastupljen ne samo u brojnim izravnim posuđenicama koje označavaju predmete, nego i u desetak leksema kojih su osnove domaći morfemi.⁴⁶

4. Imenice

Oslanjajući se na tradiciju starih hrvatskih gramatičara, hrvatski standardolozi i dijelektolozi kao kriterij za podjelu imenica uzimaju nastavak imenice u genitivu jednine. Prema tom kriteriju podravski kajkavski govori imaju tri vrste imenica: vrstu *a*, vrstu *e* i vrstu *i*. Vrsta *a* ima dvije podvrste: imenice muškoga i srednjega roda. Imenice ženskoga i muškoga roda koje završavaju na *-a* čine vrstu *e*, dok vrsti *i* pripadaju imenice ženskoga roda s nastavkom *-Ø*. U korpusu germanizama u govorima đurđevečke Podravine jedino nisu zastupljene imenice koje pripadaju vrsti *i*.

Deklinacijski sustav obuhvaća sedam padeža u jednini i množini. Doduše, vokativ je uvelike izjednačen s nominativom, no "neke su kategorije imenica zadržale poseban oblik za taj padež pa je on ipak uvršten u deklinacijski sustav" (Maresić 2000: 49).

⁴⁶ Iz đurđevečkoga imamo sljedeće potvrde: *dog'a:-lin* 'visok i mršav muškarac', *d'rb-lin* 'nespretnjaković', *drž'a:-lin* 'držalo', *kos'a:-lin* 'žvakača guma', *kv'ac-lin* 'loptasti završetak dječje pletene kape', *prck'e:t-lin* (šalj.) 'bučni motorkotač', *prcm'e:z-lin* (šalj.) 'malo dijete', *puv'a:-lin* (šalj.) 'usta' (u kontekstu kada se netko, obično dijete žali da mu je npr. juha prevruća), *šm'r:k-lin* 'iscjedak iz nosa', *štakor-l'i:n* 'otrov za štakore'. Potvrđen je i jedan primjer za sufiks *-a:jzlin* u riječi *gur'a:jzlin* (prema *g'urav* 'mršav'), tvorenoj prema analogiji iz rugalice *gur'a:jzlin* – *šar'a:jzlin*, u kojoj se mršava osoba uspoređuje sa žaračem. S obzirom na diskutabilnost njihova statusa unutar posuđeničkoga korpusa, sufiksne pseudoposudenice nisu uključene u *Rječnik modela i replika*.

4.1. Vrsta *a*

4.1.1. Imenice muškoga roda

4.1.1.1. Fleksija

U podravskim govorima đurđevečke Podravine imenice muškoga roda vrste *a* imaju sljedeće padežne nastavke:

	Jednina	Množina
N	-∅	-i
G	-a	-o:v, -ov, -ę:v, -ęv, -e:v, -∅, -i
D	-u	-o:m, -om, -ę:m, -ęm, -e:m, -e:, -ęma, -ima
A	-∅, -a	-ę
V	= N, -ę, -o	= N
L	-u	-e:, -e, -i
I	-om, -ęm	-i:, -i, -e:, -mi:, -ema, -ima, -imami

S obzirom na kriterij završnoga glasa imenice i geografsku distribuciju utvrđene su – između ostalih – i sljedeće pravilnosti:

- Imenice koje u nominativu jednine imaju nepostojano *-e-* u genitivu ga odbacuju, npr. Nsg. *š'ulec*, Gsg. *š'ulca*. Nepostojano *-e-* u nekim se govorima realizira kao zatvoreno *e* (npr. u Đurđevcu), dok je u nekim govorima realizacija otvoreniija (npr. u Kalinovcu i Podravskim Sesvetama).
- Akuzativ jednine izjednačen je s genitivom i kod imenica koje znače neživo, osim u nekim prijedložnim konstrukcijama (koje najčešće označavaju smjer). U takvim slučajevima akuzativ je izjednačen s nominativom, npr. *idęm v Đu:rd'ęvec*.
- Rijetke imenice u podravskim govorima imaju poseban morfološki oblik za vokativ, npr. *B'ožę, k'umę*. U najistočnijim podravskim kajkavskim govorima takvi su oblici češći, što upućuje na utjecaj susjednih štokavskih govora (isto, 54).
- Raspodjela nastavaka *-ov* i *-ęv* u genitivu množine djelomično ovisi o krajnjem suglasniku osnove, a osnove na nepalatalan suglasnik obično dobivaju nastavak *-ov*.
- Distribucija nastavaka *-om* i *-em* za dativ množine i naglasak uvelike se slažu s distribucijom nastavaka i naglascima u genitivu množine. Postoji tendencija da sve imenice bez obzira na završetak osnove (palatal ili nepalatal) i naglasak dobiju nastavak *-o:m* s fiksnim naglaskom na nastavku (isto, 62).
- U istočnim je govorima (Ferdinandovec, Kalinovec, Podravske Sesvete) u instrumentalu množine nastavak *-e:*. U Molvama uz taj nastavak supostoji i nastavak *-i*, dok se u Virju i Đurđevcu koristi kao nastavak samo *-i*.

U korpusu podravske germanizama velik je broj imenica vrste *a* i to podvrste koja završava na suglasnik, odnosno imenica koje u nominativu imaju nastavak -Ø. Te imenice u potpunosti su integrirane u deklinacijske paradigme vrste -*a*. Od imenica koje završavaju nastavkom -*o*, a pripadaju vrsti *a*, zabilježili smo adaptiranu posuđenicu *gest'a:po* i neizravnu složenicu *dirind'ečko*.

U našem korpusu uočili smo i nekoliko osobitosti koje se odnose na fleksijski aspekt imenica germanizama koje pripadaju vrsti *a*:

- a) Imenice s nastavkom -*lin* mogu ponekad u nominativu množine imati dubletne oblike: s nastavkom -*i* koji se dodaje na osnovu te s ispuštenim krajnjim -*n*, npr. *kn'e:dlin*, Npl. *kne:dl'ini* / *kn'e:dli*.
- b) Imenice *gest'a:po* i *Šv'a:bo* mogu imati i množinu s nastavkom u Npl. -*ę*, kao u deklinacijskoj paradigmi za imenice vrste *e*.

4.1.1.2. Tvorba

U našem korpusu velik je broj imenica vrste *a*. U sintagmatskom smislu, uglavnom je riječ o adaptiranim posuđenicama (npr. *š'oc* < *Schatz*, *šn'a:jdar* < *Schneider*) i neizravnim izvedenicama (*šlamp'vec* < *šl'ampav* < *schlamp*). U ovom poglavlju prikazat ćemo tvorbene osobine tih imenica, polazeći od odgovarajućega tvorbenoga nastavka.

Adaptirane posuđenice bez karakterističnoga nastavka ili sufiksa (poput *š'oc* < *Schatz*, *b'ajs* < *Baß*, *c'ajt* < *Zeit*) neće se posebno tematizirati, jer su kod tih leksema nominativni oblici morfa modela i morfa replike u tvorbenom smislu podudarni.

4.1.1.2.1. Nastavak -*ar*

U korpusu sljedeće imenice imaju nastavak -*ar*:

- a) Imenice koje znače mušku osobu: 1. zanimanje: *dr'aksar* < *Drechsler*, *j'a:gar* < *Jäger*, *japat'e:kar*, *japatek'a:r* < *Apotheker*, *kr'a:mar* < *Kramer*, *m'a:jar*, *m'a:ljar* < *Maler*, *š'intar* < *Schinder*, *šl'a:jfar* < *'schleifen*, *šl'o:jsar*, *šl'o:sar*, *šlj'o:sar* < *Schlosser*, *šn'a:jdar*, *šnj'a:jdar* < *Schneider*, *š'ostar*, *š'oštar*, *š'ustar*, *š'uštar* < *Schuster*, *t'išlar*, *t'išlar* < *Tischler*; 2. nositelj aktivnosti: *'a:har*, *h'a:har* < *hahaere*, *rabš'i:car*, *rapš'i:car*, *raupš'i:car*, *vapš'i:car*, *vrapš'i:car* < *Raubschütze*; 3. onaj koji ima kakvu osobinu: *apš'i:sar* < *abschießen*, *f'u:šar* < *Pfuscher*; 4. onaj koji ima kakav status: *z'u:par* < *Suppe*;
- b) Imenice za stvari: *c'a:jar* < *Zeiger*, *kr'ajcar*, *kr'ejcar* < *Kreuzer*, *r'ajtar* < *Reiter*, *tr'o:gar* < *Hosenträger*

U ovu skupinu imenica ubrajaju se i imenice s fiksiranim mjestom naglaska na sufiksu -*a:r*. Uglavnom su to neizravne izvedenice, iako bi se neke od njih, kojima modeli završavaju

na *-er*; mogle smatrati i izravnim posuđenicama. U značenjskom smislu riječ je o imenicama koje znače mušku osobu. Primjeri: *bajs'a:r*, *bajz'a:r* < *Baß*, *barak'a:r* < *Baracke*, *blatfiz'a:r* < *Plattfuß*, *cigl'a:r* < *Ziegler*, *farb'a:r* < *Färber*, *flojs'a:r*, *flos'a:r* < *Flößer*, *japatek'a:r* < *Apotheker*, *kapl'a:r* < *Kapral*, *preš'a:r* < *Presse*, *šank'a:r* < *Schank*, *škof'a:r* < *scoub*, *štręk'a:r* < *Strecke*, *šulc'a:r* < *Schurz*, *tanc'a:r* < *Tänzer*, *trač'a:r* < *tratschen*, *vakt'a:r* < *Wächter*, *žveplęnk'a:r* < *Schwefel*.

U hrvatskom književnom jeziku sufiksima *-ar* i *-jar* tvore se izvedenice od imeničkih i glagolskih osnova (Babić 1986: 96). Velik ih broj označuje bavljenje čime kao zanimanjem, odnosno prigodno bavljenje nekim poslom. Na temelju primjera Babić (1986: 99) pokazuje da je granica između zanimanja i prigodnoga bavljenja slaba te da pridruživanje pojedine riječi na *-ar* zanimanju ili prigodnom bavljenju ovisi o količini posla, odnosno izvanjezičnoj stvarnosti. Ostala su značenja rubna i slabo produktivna (npr. 'onaj koji rado nešto jede', npr. *juhar*, *mesar*, *salatar*), a mogu biti vrlo različita. Sufiksom *-ar* mogu se tvoriti i nazivi za životinje (*papkar*, *perajar*), odnosno predmete – bilo iz stranih osnova (*adresar*, *glosar*), bilo iz domaćih (*daljinar*, *gusjeničar*).

Zanimljivo je da Babić u poglavlju o sufiksu *-ar* ne navodi niti jedan od germanizama iz našega korpusa, što se može objasniti dvojako. U standardološko-purističkom smislu ovim leksemima nije priznata pripadnost leksiku hrvatskoga standarda. U tvorbenome pak smislu većina ovih riječi ne može se smatrati hrvatskim izvedenicama s pomoću sufiksa *-ar*, jer nisu tvorene u sustavu hrvatskoga jezika. Naime, kod većine tih riječi morf modela obuhvaća cjelokupnu osnovu njemačke riječi.

Uzevši u obzir dijakronijski aspekt njemačkoga jezika, razvidna je glasovna i značenjska podudarnost između povijesnih oblika njemačkoga sufiksa *-er* i hrvatskoga sufiksa *-ar*. U tom smislu germanizmi poput *t'išlar*, *m'a:ljar* i sličnih mogu se smatrati adaptiranim posuđenicama. S druge pak strane, s obzirom da u njemačkom ne postoje modeli **Raubschützer* i **Abschießer*, skup germanizama tvorenih prema modelu *Raubschütze* te germanizam *apš'i:sar* tvoreni su u hrvatskom od imeničke, odnosno glagolske osnove i hrvatskoga sufiksa *-ar*, pa ih možemo smatrati neizravnim izvedenicama poput većine imenica koje imaju sufiks *-a:r* s fiksiranim mjestom naglaska.

4.1.1.2.2. Nastavak *-er*

U našem korpusu brojni su leksemi s nastavkom *-er*, a u nekoliko slučajeva imamo i nastavak *-er*. Najviše takvih replika su prototipno adaptirane posuđenice tvorene prema njemačkim modelima s nastavkom *-er*, a nekoliko ih je eliptično adaptiranih. Desetak replika može se smatrati prototipnim pseudoposuđenicama, dok nekoliko posuđenica ima modele koji doduše završavaju nizom *-er*, ali on nema vrijednost sufiksa.

I. Prototipno adaptirane posuđenice tvorene prema modelima s nastavkom *-er*

Velikom broju replika sa završetkom *-er* u podlozi je njemački model s nastavkom *-er*, odnosno završetkom *-er* (kao kod *über*), pa se može govoriti o adaptiranim posuđenicama. U semantičkom smislu prototipno adaptirane posuđenice uglavnom označavaju koncepte za predmete iz materijalnog i tehničkog područja, a nešto rjeđe nazive za osobe:

- a) Imenice za neživo (predmeti, hrana, mjere, novčići, porez): *ajnšp'ē:nēr*, *anšp'ē:nēr*, *enšp'e:nēr* < *Einspänner*, *apcil'inder*, *halpcil'inder*, *hapcil'inder* < *Halbzylinder*, *auf'enger*, *haf'enger* < *Aufhänger*, *b'o:rēr* < *Bohrer*, *br'e:nēr* < *Brenner*, *c'ēkēr* < *Zecker*, *cil'inder* < *Zylinder*, *c'i:mēr* < *zimier*, *al'asēr*, *aln'asēr*, *an'asēr*, *anl'asēr* < *Anlasser*, *b'ajēr*, *B'ajēr* < *Weiher*, *c'e:nēr* < *Zehner*, *cvik'eri*, *cvi:r'eri* < *Zwicker*, *f'ē:dēr* < *Feder*, *f'ēlēr* < *Fehler*, *fērg'a:zēr*, *fīg'a:zēr* < *Vergaser*, *fi:derm'ēsēr*, *finderm'ēsēr* < *Federmesser*, *f'u:ter* < ²*Futter*, *gēl'ēndēr* < *Geländer*, *hozētr'e:ger* < *Hosenträger*, *k'ē:dēr* < *Köder*, *k'ilēr* < *Kühler*, *kr'ajcēr* < *Kreuzer*, *k'ufēr* < *Koffer*, *mērvēršt'ojer*, *mērvēršt'ojer*, *mēvršt'ojer* < *Mehrwertsteuer*, *m'i:dēr*, *m'i:ndēr* < *Mieder*, *m'uter* < *Mutter*, *p'ancēr* < *Panzer*, *s'ēksēr* < *Sechser*, *š'alēr* < *Schalter*, *šarafc'i:ger* < *Schraufenzieher*, *šl'ahēr*, *šl'ajēr*, *šlj'ēhēr* < *Schleier*, *šl'epēr*, *šlj'epēr* < *Schlepper*, *šp'a:nēr* < *Spanner*, *špl'itēr* < *Splitter*, *špr'icēr* < *Spritzer*, *št'eker*, *št'ēkēr* < *Stecker*, *št'ēndēr* < *Ständer*, *štosd'ēnfēr* < *Stoßdämpfer*, *š'u:ber* < *Schuber*, *š'ulēr* < *Schulter*, *tr'e:ger* < *Hosenträger*, *tr'e:ger* < *Träger*, *tr'o:ger* < *Hosenträger*, *v'iklēr* < *Wickler*.
- b) Imenice za osobe: *arb'ajtēr* < *Arbeiter*, *b'oktēr* < *Wächter*, *c'i:mēr* < *Zimmergenosse*, *cuksf'i:rēr*, *cuksv'i:rēr* < *Zugsführer*, *fl'ēndēr*, *fr'ēmdēr*, *fr'ēndēr*, *fr'ēntēr* < *Fremder*, *fr'ajēr* < *Freier*, *gastarb'ajtēr* < *Gastarbeiter*, *k'ajzēr* < *Kaiser*, *kan'o:nēr* < *Kanonier*, *k'ēlnēr* < *Kellner*, *kl'ēncēr*, *kl'incēr* < *Krenzel-*, *m'ēštēr* < *Meister*, *šp'ēnglēr*, *šplēnglēr* < *Spengler*, *štr'e:ber* < *Streber*, *v'ēktēr* < *Wächter*, *m'ērzer* < *Mörser*, *šn'apslēr* < *Schnapsen*, *šv'ērčēr* < *Schwärzer*, *šv'indlēr* < *Schwindler*, *š'ustēr* < *Schuster*, *vurm'ahēr*, *vurm'ajtēr* < *Uhrmacher*.
- c) Imenice kojima je u podlozi model posvojni pridjev: *budv'a:jzēr* < *Budweiser*, *hamb'urğēr* < *Hamburger*, *dij'a:nēr*, *indij'a:nēr* < *Indianer*, *japa:n'ēr* < *Japaner*, *g'ē:zēr* < *Gösser*, *par'i:zēr* < *Pariser*.

II. Eliptično adaptirane posuđenice s nastavkom *-er*

U našem korpusu nekoliko je eliptično adaptiranih posuđenica s nastavkom *-er*. Kod posuđenica *g'itēr* < *Gitterziegel*, *j'ē:ger* < *Jägerwurst* i *'o:ber* < *Oberkellner* odrednica modela složenice završava nastavkom *-er*, dok je u slučaju replike *m'ēvēr* < *Mehrwertsteuer* hrvatski nastavak *-er* nastao kraćenjem niza *-ert-*. Inače, repliku *'o:ber* moguće je klasificirati i kao prototipno adaptiranu posuđenicu jer je i u njemačkom zabilježena eliptična forma *Ober*, tvorena prema složenici *Oberkellner*.

III. Prototipne pseudoposudenice sa sufiksom *-er*

U našem korpusu zabilježili smo desetak prototipnih pseudoposudenica, koje su tvorene od odgovarajućeg morfa replike (koji može, ali i ne mora biti realiziran kao samostalna replika) i nastavka *-er*. Naime, zahvaljujući velikom broju protipno adaptiranih posudenica s nastavkom *-er*; taj se nastavak u neku ruku osamostalio kao sufiks za tvorbu naziva za osobe, a tek marginalno i za predmete. U tom se smislu sufiks *-er* može u proučavanim podravskim govorima smatrati slabo plodnim sufiksom.⁴⁷

U našem korpusu ovakve imenice koje označavaju osobe gotovo su u pravilu negativno stilski obilježene (označavaju krivolovca: *rabs' i: cɛr*; *raubs' i: cɛr* < *Raubschütze*, alkoholičara: *c' u: gɛr* < *Zug*, lijenčinu i skitnicu: *l' uftɛr* < *Luft*, *luftbr' e: mzɛr*, *luftbr' ɛ: nzɛr* < *Luftbremse*, *luftr' a: jzɛr* < *Luftreise*, *r' ajzɛr* < *reisen*, osobu koja pretjerano pazi na odijevanje: *šm' inkɛr* < *Schminke*, tvrdoglavu osobu: *tr' ucɛr* < *Trotz*). Izvedene su uglavnom od imenskih osnova i tek iznimno od glagolskih.

Imenice koje ne označuju osobe, a mogu se ubrojiti u pseudoposudenice s nastavkom *-er* su naziv za pelargoniju: *p' ɛlcɛr* < *pelzen*, **Pelzer*, te naziv za vrstu dugmeta: *dr' ukɛr*,⁴⁸ *dr' uknɛr* < *Druckknopf*.

IV. Ostale posudenice s nastavkom *-er*

U našem korpusu zabilježili smo nekoliko posudenica koje se ne mogu svrstati ni u koju od opisanih kategorija. Osim jednoga slučaja, gdje je nastavak *-er* posljedica metateze (*' amper* < *Einbrenn*), odgovarajući modeli tih replika završavaju na *-er*, no taj završni niz glasova nema vrijednost sufiksa. Takve su posudenice *' i: bɛr* 'jača karta' < *über* i *l' orbɛr* 'lovor' < *Lorbeer*. Raznolike inačice oblika s metatezom *re* > *er* zabilježene su i u prototipnim hibridnim složenicama *' amper-j' u: ha*, *' amper-j' u: va*, *' anjper-j' u: ha* < *Einbrennsuppe*.

⁴⁷ Babić (1986: 49) ovaj sufiks ubraja u pojedinačne sufikse, kojih je u hrvatskom književnom jeziku 131, a imaju "malen broj izvedenica, jednu ili samo nekoliko, ili su veoma slabo plodni ili za tvorbu nemaju većeg značenja, često su to sufiksi stranoga podrijetla koji tvorbi pripadaju više formalno nego stvarno". Za sufiks *-er* Babić (isto, 314) navodi da je potvrđen u više imenica izvedenih od stranih osnova, te da su u većini izvedene od glagolskih osnova i uglavnom znače vršitelja radnje. Upućuje se i na njihovu stilsku obilježnost, a navodi se i jedini primjer izvedenice od domaće osnove: *pleter*. Međutim, osim upućivanja na strano podrijetlo, ne tematiziraju se daljnji kontaktolingvistički aspekti, kao što su specifičnosti pojedinih jezika davaoca ili pak pojedinačni modeli. Barić i dr. (1990: 228) ovaj sufiks uopće ne navode, što je u neku ruku i razumljivo jer je riječ o praktičnoj gramatici koja je "zamišljena i ostvarena kao priručnik namijenjen učenicima srednjih škola, studentima viših i visokih škola, nastavnicima hrvatskoga ili srpskoga jezika i nastavnicima stranih jezika te svima koji se zanimaju za hrvatski književni jezik" (isto, 5).

⁴⁸ Pod natuknicama *Drucker* i *Drücker* Gr-Duden 2 (575) ne bilježi značenje 'vrsta dugmeta'.

V. Posuđenice s nastavkom *-er*

Nekoliko prototipno adaptiranih posuđenica ima nastavak *-er*, koji se može smatrati uglavnom dijatopskim alomorfom nastavka *-er*, a zastupljeniji je u zapadnim govorima đurđevečke Podravine, posebno Molvama i Virju. Odogovarajući njemački modeli završavaju sufiksom *-er*. Riječ je o sljedećim replikama: *f'e:der* < *Feder*, *j'e:ger* < *Jäger*, *m'ęster* < *Meister*, *p'uter* < *Butter*, *š'o:der* < *Schotter*.

4.1.1.2.3. Nastavak *-a:š*⁴⁹

U našem korpusu zabilježili smo i replike sa sufiksom *-a:š* te fiksnim mjestom naglaska na tom sufiksu. Zajedničko im je obilježje da označavaju mušku osobu,⁵⁰ a izvedene su iz već postojeće replike imenice,⁵¹ pa ih možemo smatrati prototipnim neizravnim izvedenicama. Odnos između osnovne imenice i izvedenice može biti raznolik:⁵²

- a) instrument – svirač na instrumentu: *fajf'a:š* < *Pfeife*, *trombet'a:š*, *trumbet'a:š* < *Trompete*;
- b) sredstvo – radnik na sredstvu: *motor'a:š* < *Motor*;
- c) mjesto radnje ili stanja – vršitelj radnje ili nositelj stanja: *grunt'a:š* < *Grund*, *kvarter'a:š* < *Quartier*;
- d) predmet – nositelj predmeta (s negativnom stilskom vrijednošću): *kufēr'a:š* 'siromašni doseljenik; dosl. onaj koji nosi kofer' < *Koffer*, *cilindr'a:š* 'gospodin, buržuj; dosl. onaj koji nosi cilindar' < *Zylinder*, *cviker'a:š* 'onaj koji nosi naočale' < *Zwicker*;
- e) radnja – sudionik radnje: *ajnc'a:š* < *eins*, *foring'a:š* < *for'inga* < *fahren*, *štrajk'a:š* < *Streik*;
- f) naziv za mušku osobu s modelom bez sufiksalnog indikatora za mušku osobu – naziv za mušku osobu: *bert'a:š* < *Wirt*.

⁴⁹ U radu o hungarizmima u srpskohrvatskom Hadrovics (1985: 62) smatra da su sufiksi *-ov*, *-uš*, *-oš*, *-aš*, *-iš*, *-šeg* zapravo nastali apstrahiranjem zbog pojavljivanja u brojnim hungarizmima, odnosno da je njihovo reaktiviranje potakao velik broj tih hungarizama: "Mit der Übernahme von ungarischen Lehnwörtern werden einige neue Suffixe abstrahiert bzw. einige wenig produktive slawische Suffixe bedeutend aktiviert. Die heutige Schriftsprache hat davon nicht viel bewährt, man erwähnt meistens nur *-ov* (...). Die alten Quellen zeigen jedoch ein viel reicheres Bild. Neben *-ov* kommen auch *-uš*, *-oš*, *-aš*, *-iš*, *-šag* in Betracht." Što se tiče sufiksa *-aš* i aktiviranja njegove produktivnosti usp. nav. djelo str. 64-67.

⁵⁰ I u hrvatskom književnom jeziku te imenice najčešće označuju osobu (Babić 1986: 106).

⁵¹ U hrvatskom književnom jeziku ovim se sufiksom mogu tvoriti imenice od imeničkih, glagolskih, pridjevskih, brojnih i priložnih osnova, no najplodnija je tvorba od imeničkih osnova (Babić 1986: 105).

⁵² U hrvatskom književnom jeziku sufiks *-aš* "obuhvaća širok raspon značenja i za precizan opis treba mnogo raznovrsnih preoblika", a najkarakterističnije je značenje 'nositelj osobine' (Babić 1986: 106).

4.1.1.2.4. Nastavci *-oš*⁵³ i *-a:roš*⁵⁴

U hrvatskom književnom jeziku sufiks *-oš* najčešće dolazi na “imenice sa sufiksom *-ar* i daje im pejorativno značenje, ili, češće, pojačava već negativno značenje osnovnih imenica” (Babić 1986: 318).

U našem korpusu zabilježili smo samo šest imenica sa sufiksom *-oš*. Samo u jednom slučaju taj se sufiks pojavljuje samostalno (*c'u:goš < cug'ati < Zug*), a u svim ostalim slučajevima uklopljen je u prošireni sufiks *-a:roš*. Kao osnovno značenje ovih imenica može se navesti ‘nositelj radnje’, a uz svaku od njih potvrđen je i odgovarajući glagol kao posuđenica. Za razliku od sustava hrvatskoga književnoga jezika, gdje sufiks *-oš* najčešće dolazi na već postojeće imenice na *-ar*, u našem korpusu imamo samo jedan takav slučaj: *tanc'a:r : tanc'a:roš*. Za posuđenice *ajnc'a:roš < ajnc'ati < eins, cug'a:roš < cug'ati < Zug, fěkt'a:roš < fechten i šljog'a:roš < schlagen* nismo zabilježili oblike na *-ar*, tako da se sufiks *-a:roš* može promatrati kao samostalan sufiks. U značenjskom smislu ove imenice, kao i u hrvatskom književnom jeziku, imaju uglavnom pejorativno značenje.

⁵³ Hadrovics (1985: 63-64) navodi da su hungarizmima na *-oš* u podlozi mađarski modeli na *-os*, što je mlađa inačica mađarskoga sufiksa *-us*. Zanimljiva je i distribucija hrvatskih hungarizama na *-uš* i *-oš*: prvi su tipičniji za sjeverozapadno, kajkavsko područje i starija razdoblja mađarsko-hrvatsko(kajkavskoga) dodira, dok su druga tipičnija na područjima u kojima je stanovništvo kasnije došlo u intenzivniji dodir s mađarskim jezikom, kao što su Slavonija, sjeverna Srbija i Vojvodina (nekadašnja južna Ugarska). Dakle, tvorba podravske germanizama sa sufiksom *-oš* mogla bi se – s obzirom na blizinu štokavskoga, slavonskoga područja – protumačiti kajkavsko-štokavskim interdijalekatskim dodirima. Međutim, nije isključen ni izravan utjecaj mađarskoga jezika na podravske govore.

⁵⁴ Kod sufiksa *-aroš* Hadrovics (1985: 64) navodi sljedeće opservacije: 1. sufiks *-oš* dodavao se slavenskim izvedenicama na *-ar*, kao u *džepar > džeparoš*; 2. posuđenice u mađarskom na *-ár* dobile su nefunkcionalni sufiks *-s*, da bi kao takve poslužile kao modeli za hungarizme u slavenskome kao u slav. *mesar > mađ. mészáros < hrv. mesaroš*; 3. mađarski latinizmi s modelima na *-arius* koji završavaju na *-árius* i *-áros* dali su slavenske hungarizme na *-aroš*, npr. lat. *notarius > mađ. nótárius, nótáros > vojvođanski (srpski i hrvatski) notaroš, nataroš*. Zahvaljujući slučajevima povratnoga posuđivanja iz mađarskoga i posuđivanju mađarskih latinizama, došlo je u hrvatskom (i srpskom) do osamostaljenja sufiksa *-aroš*: “Es waren also Entlehnungen wie *mesaroš* und *notaroš*, die der Endung *-aroš* zur Verselbständigung verhalfen. So konnten mit ihr auch Wörter entstehen, bei denen kein Grundwort auf *-ar* vorlag, wie *kartaroš* neben *kartaš* ‘Kartenspieler’.” Na samostalan status sufiksa *-aroš* upućuju i potvrde iz našega korpusa.

4.1.1.2.5. Nastavak *-(e)c*⁵⁵

a) Umanjenice

Nastavak *-ec* zabilježen je u deminutivnim oblicima adaptiranih posuđenica muškoga roda: *cakl'i:nec* < *Zacke*, *frt'a:ljec* < *Viertel*, *g'ančec* < *Gang*, *gr'untec* < *Grund*, *kifl'i:nec*, *kiflj'i:nec* < *Kipfel*, *krajc'a:rec* < *Kreuzer*, *p'ušlec* < *Buschen*, *tušl'i:nec* < *Tuchel*, *v'erglec* < *Werkel*. Bit će da je i oblik *l'a:jbec* < *Leib(l)* (u značenju omanjega odjevnoga predmeta) izvorno umanjenica, no u ovom je slučaju deminutivno značenje danas izbljedjelo.

b) Nazivi za muške osobe

Imenice koje označuju mušku osobu nositelja osobine izvedene su od pridjeva (*šlamp'avec*, *šljamp'avec* < *šl'ampav*, *šlj'ampav* < *schlamp*, *tračl'i:vec* < *tra'čliv* < *Tratsch*, *trucl'i:vec*, *truclj'i:vec* < *tr'ucliv*, *tr'ucliv* < *Trotz*) ili pak od glagolske osnove s umetnutim infiksom *-v-* (*landr'avec*, *vandr'avec* < *la:ndr'ati*, *va:ndr'ati* < *wandern*). Zabilježen je i etnik *P'e:mec* < *Böhme*, gdje morf modela ne nosi sufiks za mušku osobu, pa se dodaje sufiks *-ec*. Na *-ec* završava i neizravna složenica *špajzpij'a:nec* < *Speise*, kod koje je osnova već domaća riječ izvedena od participnog pridjeva *p'ijan*.

c) Imenice sa završetkom *-ec* motiviranim dijafonskim pojednostavljenjem

U našem korpusu zabilježili smo nekoliko imenica, adaptiranih posuđenica, u kojima završetak *-ec* nije pravi sufiks, nego je nastao u sklopu dijafonskoga pojednostavljenja tako što je između krajnja dva suglasnika od kojih je jedan [ts] umetnut hrvatski samoglasnik [e], a prema analogiji s domaćim imenicama koje završavaju na *-ec*. Na taj način ove su se posuđenice uklopile u skupinu imenica sa završnim nizom *-ec* kao što su *l'onec*, *k'onec*. Riječ je o sljedećim imenicama: *kred'ėnec* < *Kredenz*, *š'a:nec* < *Schanze*, *š'ulec* < *Schurz*, *t'a:nec* < *Tanz*, a kombinaciju umetanja [e] i metateze imamo u riječi *šp'inec* < *Spitze(n)*.

d) Ostale imenice na *-ec*

Nekoliko imenica s nastavkom *-ec* nisu ni umanjenice, ni nazivi za osobe muškoga roda, a niti imenice u kojih je završni niz *-ec* rezultat dijafonskoga pojednostavljenja. Značenja tih, preostalih imenica, kao i osnove od kojih su izvedene vrlo su raznolika. Od glagolskog

⁵⁵ U hrvatskom književnom jeziku ovome sufiksu odgovara sufiks *-(a)c*. "Sufiksom *-(a)c* imenice se tvore od imeničkih, pridjevnih i glagolskih osnova, a sudjeluje i u složeno-sufiksnoj i prefiksno-sufiksnoj tvorbi. Plodan je u tvorbi izvedenica od imeničkih i pridjevnih osnova i u složeno-sufiksnoj tvorbi, a u ostalim je tvorbama slabo plodan." (Babić 1986: 57-58).

pridjeva trpnog tvorene su protipne neizravne izvedenice *faše:r'anec* 'odrezak od mljevenoga mesa' < *faš'e:ran* < *faschieren*, *po:h'anec*, *po:v'anec* 'pile pogodno za pohanje' < *po:h'ati*, *po:v'ati* < *bachen* i *kušuv'a:nec* 'svatovska igra' < *kuš'uvan* < *kušuv'ati* < *küssen*. Imenica *g'ablec* eliptična je neizravna izvedenica, kojoj je osnova odrednica njemačkoga modela *Gabelfrühstück*, dok je *indij'a:nec* 'vrsta kolača' < *Indianer* vjerojatno tvoreno analogijom prema već postojećem etniku *Indij'a:nec*. Za oblik *trifrt'a:lec* 'vrsta kaputa' vjerojatno je kao osnova poslužio pridjev *trifrt'a:lri*, tvoren složeno-sufiksalsnom tvorbom prema modelu *Viertel*. Oblici *kuš'a:nec* 'vrsta svatovske igre' te *k'ušec*, *k'ušlec*, *k'ušljec* 'poljubac' nastali su najvjerojatnije od osnove *Kuß* s alterniranim dočetkom [š] te redom infiksima: *-an-*, *-Ø-*, *-l-* i *-lj-*. Doduše, oblik *kuš'a:nec* mogao bi biti i skraćena inačica od *kušuv'a:nec*.

4.1.1.2.6. Nastavak *-(e)k*⁵⁶

a) Umanjenice

U našem korpusu zabilježili smo sljedeće replike umanjenice i hipokoristike na *-ek*: *cigl'i:ček* < *Ziegel*, *gr'untek* < *Grund*, *Fr'ancek* < *Franz*, *Štef'o:ček* < *Stefan*. Kod leksema *cigl'i:ček* i *Štef'o:ček* vjerojatno je riječ o redupliciranoj deminutivizaciji, vjerojatno prema već postojećim oblicima **c'iglič* i *Štef'o:k*. S obzirom na malenost predmeta koje označavaju vjerojatno je da su i sljedeće replike tvorene kao umanjenice kod kojih je deminutivnost danas izbljednula: *farb'i:lek* 'boja za pisanice' < **farbilo* < *Farbe*, *f'iclek* < *f'iclin* < *Fitzel*, *l'orbek* < *l'orber* < *Lorbeer*, *m'ašlek* < *m'ašlin* < *Masche*, *p'ajtlek* < *p'a:jtlin* < *Beutel*, *p'intlek* < *Bündel*, *p'untek* < ²*Bund*, *s'ajtlek* < *Seidel*. Kao hipokoristici s deminutivnim nastavkom *-ek* mogle bi se kategorizirati i imenice za muške osobe *t'umplek*, *t'umpljek* < *tump* te *t'utlek* < *Tottl*.

b) Imenice s dočetkom *-(e)k* kao rezultatom dijafonskog pojednostavljenja

U nekoliko imenica kojih njemački modeli završavaju velarnim nazalom dolazi do bifonematske interpretacije velarnoga nazala kao slijeda [jn]/[nj] + [k] s umetnutim [e]. U modela koji završavaju slijedom velarnog nazala i glasa [k] velarni se nazal realizira kao palatal [nj] ili pak kao prepalatalno [jn], a između njih umeće se također [e]. Tako su nastale sljedeće replike: *b'a:jnek*, *b'a:njek* < *Bank*, *fa:š'ej(j)nek*, *faš'ejnek* < *Fasching*, *fa:š'ejnek* < *Fasching*, *g'ajnek*, *g'anjek* < *Gang*, *r'i:njek* < *Ring*, *oblib'anjek* < *Hobelbank*.

⁵⁶ U hrvatskom književnom jeziku ovome sufiksu odgovara sufiks *(a)k*, kojim se tvore "imenice od glagolskih, imeničkih, pridjevskih, brojnih, priložnih i prijedložnih osnova, i to od svih sufiksalsnim načinom, a od imenica i prefiksalsno-sufiksalsnim. Najbrojnije su imenice od glagolskih osnova." (Babić 1986: 81).

4.1.1.2.7. Nastavak *-ič*

U našem korpusu nekoliko replika tvoreno je od imeničke osnove i nastavka *-ič*, netipičnoga za kajkavsko narječje kada je riječ o tvorbi umanjjenica. Naime, za podravske govore tipičniji je deminutivni sufiks za imenice muškoga roda *-ec*, dok se oblici s *-ek* u Podravini doživljavaju uglavnom kao karakteristični za – kako navode informanti – Zagorje. Replike s nastavkom *-ič*, kojemu u standardu odgovara nastavak *-ić*, stoga se mogu smatrati posljedicama interdijalektalnoga jezičnoga dodira između štokavskoga i kajkavskoga narječja. Neutralnoga su stilskoga naboja oblici *h'oblič*, *h'obljič*, *'oblič* < *Hobel*, hipokoristik bi bio leksem *gr'untič* < *Grund*,⁵⁷ šaljiv je oblik *šl'ajfič* 'vrlo mladi šegrt' < *'schleifen*, a eliptične neizravne posuđenice *b'udič* < *Budweiser* i *h'oznič* < *Hosenträger* stigle su u govor mladih Podravaca vjerojatno preko zagrebačkoga govora.

4.1.1.2.8. Nastavci *-lin* i *-ljin*⁵⁸

U našem korpusu zabilježili smo relativno velik broj leksema, stotinjak, s nastavkom *-lin* te dvadesetak s nastavkom *-ljin*. Nastavak *-lin* zabilježen je u svim govorima. S druge pak strane, u govorima koji nemaju depalataliziranu inačicu od [lj] ponekad mu, ali ne sustavno konkurira nastavak *-ljin*.⁵⁹

Gotovo u pravilu leksemi na *-lin* i *-ljin* označavaju predmete i konkretne, nežive koncepte, a iznimka su tek nazivi za osobe *tr'uclin* < *Trotz* i historizam *felb'a:bljin* / *felb'a:blin*, *felb':e-blin*, *fēldb'a:blin* < *Feldwebel*.

a) Modeli s nastavcima *-el* i *-l*

Većini replika s nastavcima *-lin* i *-ljin* u podlozi je model s nastavkom *-el*, odnosno južnonjemačkom inačicom *-l*: *auzv'inklin* < *Außenwinkel*, *b'ufilin* < *Buchtel*, *c'o:klin* < *Sockel*, *felb'a:bljin* / *felb'a:blin*, *felb'e:blin*, *fēldb'a:blin* < *Feldwebel*, *f'iclin* < *Fitzel*, *fus'e:klin*, *fus'e:tlin* < *Fußsäckel*, *f'aslin* < *Faßl*, *g'irtlin* / *g'irtljin* < *Gürtel*, *j'aklin* < *Hagkl*,

⁵⁷ Bogatstvo umanjjenica tvorenih prema modelu *Grund*: *gr'untič*, *gr'untec*, *gr'untek* indikativna je za sentimentalnu vezanost seljaka Podravca za zemlju koju obrađuje. Inače, povezanost obradive zemlje i podravskoga seljaka vrlo je čest motiv u pučkoj i umjetničkoj književnosti, kojega elaboracija seže od sladunjave patetično-pastoralne naturalizacije i socijalne kritike pa sve do etičke i teološke refleksije.

⁵⁸ U hrvatskom književnom jeziku ovaj se nastavak, visokofrekventan u podravskim germanizmima, uopće ne pojavljuje (usp. Babić 1986). Nalik mu je rijetki sufiks *-elin*, potvrđen samo u dvjema imenicama: *vlastelin* i *gizdelin* (isto, 213). Što se tiče dijakronijskog i etimološkog aspekta ovoga sufiksa, mogao bi se pretpostaviti utjecaj stvnj. *-lin*, no tu bi pretpostavku trebalo temeljitije istražiti. Zanimljiva je i podudarnost da brojni hrvatski germanizmi na *-lin* imaju svoje pandane u mađarskim germanizmima na *-li*.

⁵⁹ U daljnjem ćemo tekstu alternativne inačice koje se razlikuju samo u *-lin* i *-ljin* navoditi jednu pored druge potcrtano.

jekl'a:dlin, jekn'a:dlin < Häkelnadel, k'apclin, k'apslin < Kapsel, k'aslin < Kastl, k'aslin < Nachtkastl, k'e:glin, kn'e:dlin, kn'e:glin / kn'e:gljin < Knödel, k'iflin < Kipfel, kr'iglin / kr'igljin < Krügel, m'antlin < Mantel, m'e:blin, m'ę:blin < Möbel, meš'a:flin < Mistschaufel, m'o:dlin < Model, m'u:dlin < Nudel, natk'aslin < Nachtkastl, or'o:dlin, r'o:dlin < Haarnadel, p'ajtlin, p'a:jtlin < Beutel, p'a:nklin, p'a:ntlin / p'a:ntljin < Bandel, p'e:nzlin, p'ę:nzlin < Pinsel, peř'ę:clin < Brezel, p'ušlin < Buschel, rajsn'e:dlin, rajsn'e:glin < Reißnagel, reb'e:zlin, rib'i:zlin < Ribisel, r'inglin < Ringel, šajtr'o:flin, šeręt'o:flin / šeręt'o:fljin, šet'o:flin / šet'o:fljin, šętr'o:flin < Schreibtafel, š'a:tlin / š'a:tljin < Scheitel, š'ęrblin / š'ęrbljin < Scherbel, škrn'e:clin < Skarnitzel, šp'ahtlin, šp'atlin, šp'artlin < Spachtel, šm'irglin < Schmirgel, šp'arglin / šp'argljin < Spargel, špen'a:dlin, špen'ajdlin, špin'a:dlin < Spenadel, šp'iclin < Spitzel, št'a:flin < Staffel, št'emplin < Stempel, št'oplin < Stoppel, štrip'a:nklin, štrump'a:ntlin < Strumpfband(el), t'ušlin < Tuchel, tr'omlin < Tromm(el), v'a:ndlin, v'a:n-glin < Wanndl, v'ęsklin < Wechsel, v'ęrglin / v'ęrgljin < Werkel, v'inklin < Außenwinkel, v'iršlin / v'iršljin < Würstel

Replike *eklj'a:ljin < Häkelnadel* i *kr'ęgljin < Krügel* nemaju podudarni oblik s depalataliziranim nastavkom *-lin* kao jedinim razlikovnim obilježjem.

b) Replike na *-lin* tvorene prema modelima s nastavkom *-erl*

U ovu skupinu ubrajaju se sljedeće replike: *p'aklin < Packerl, št'amplin < Stamperl, štokęrl'i:n < Stockerl*.

c) Replike s nastavkom *-ajzlin*

Tipične replike s nastavkom *-ajzlin* tvorene su od modela s osnovom na *-eisen*:

břęm'a:zlin, břęn'a:zlin < Brenneisen, šar'a:zlin < Schüreisen, štem'a:zlin < Stemmeisen. No, čini se da se i taj nastavak djelomično bio ostamostalio tako da se pojavljuje i u replikama kojih modeli ne sadrže u sebi niz *-eisen*. Tako imamo i *kantajzlin < Kantel* te *heklj'a:zlin < Häkelnadel*.

d) Replike na *-lin* i *-ljin* tvorene prema modelima s nastavkom *-en*

U sljedećim replikama nastavku modela *-en* odgovara nastavak replike *-lin /-ljin*: *kr'aflin / kr'afljin < Krapfen, kr'a:glin / kr'a:gljin, kr'a:jglin < Kragen*.

e) Replike na *-lin* i *-ljin* tvorene prema modelima s nastavkom *-e*

U sljedećim replikama nastavku modela *-e* odgovara nastavak replike *-lin / -ljin*: *c'aklin < Zacke, cigar'e:tlin / cigar'e:tljin < Zigarette, gl'oklin < Glocke, j'aklin < Jacke*,

kam'a:šlin / kam'a:šljlin < *Gamasche*, *l'a:dlin* < *Lade*, *m'ašlin / m'ašljlin* < *Masche*, *p'iksclin* < *Büchse*, *š'irclin* < *Schürze*, *špr'iclin* < *Spritze*, *štak'e:tlin* < *Stiefelette*, *šsteps'a:jdlin* < *Steppseide*, *št'iclin* < *Stütze*. Uzme li se u obzir činjenica da se množina ovih modela tvori nastavkom *-n*, tako da su množinski oblici sa završetkom *-en* identični modelima koji u jednini imaju završni niz *-en*, leksemi navedeni pod d) i e) mogu se smatrati pripadnima skupini riječi s istim završetkom: *-en*.

f) Replike na *-lin* tvorene prema modelima s nastavkom *-er*

U našem korpusu zabilježili smo i dvije replike kojih modeli završavaju na *-er*:

parad'a:zlin < *Paradeiser* i *tr'e:glin* < *Träger*.

g) Ostale replike na *-lin*

Sljedeće replike s nastavkom *-lin* ne mogu se kategorizirati ni u jednu od gore navedenih skupina leksema: *v'a:zglin* < *Weitling* i *dr'ukljlin* < *Druckknopf*, *tr'uclin* < *Trotz*, *cukerl'i:n*, *cukorl'i:n* < *Zucker*.

4.1.1.2.9. Nastavci *-el* i *-elj*

U našem korpusu zastupljeno je dvadesetak imeničkih replika s nastavkom *-el* i desetak s nastavkom *-elj*. Osim u slučaju replike *frošt'ukelj* < *Frühstück*, imenice s nastavkom *-elj* dubletne su, mjesne varijante replika na *-el*.

U semantičkom smislu označavaju stvari i biljke. Većini njih u podlozi je model s nastavkom *-el*, tako: *auzv'inkel* < *Außenwinkel*, *c'igel* < *Ziegel*, *g'irtel* < *Gürtel*, *h'a:kel / h'a:kelj* < *Hagkl*, *meš'a:fel* < *Mistschaufel*, *natk'asel* < *Nachtkastl*, *p'ankel* < *Bankl*, *p'ušel / p'ušelj* < *Buschel*, *pr'e:zel* < *Brösel*, *rajsn'e:gel* < *Reißnagel*, *rib'e:zel* < *Ribisel*, *r'ingel* < *Ringel*, *šm'irgel* < *Schmirgel*, *šn'icel* < *Schnitzel*, *šp'argel* < *Spargel*, *šp'i:gel / šp'i:gelj* < *Spiegel*, *št'a:gel / št'a:gelj* < *Stadel*, *štr'ukel / štr'ukelj* < *Strudel*, *žv'epel / žv'epelj* < *Schwefel*.

Kod replike *štem'a:zjel* < *Stemmeisen* nastavak *-el* odgovara nastavku modela *-en*.

U slučaju replike *frošt'ukelj* < *Frühstück* moguća su dva tumačenja: ili je riječ o neizravnoj posuđenici s nastavkom *-elj*, ili je pak u podlozi kakav južnonjemački model s komponentom *Stuckl* ili *Stuckerl*.

Zanimljivo je da otprilike polovica replika na *-el / -elj* ima i svoje geografske inačice na *-lin / -ljlin*.

4.1.1.2.10. Nastavak *-aj*

U našem korpusu zabilježili smo nekoliko imenica sa sufiksom *-aj*, odnosno redovito u nizovima *-er'aj*, a rjeđe *-ar'aj*.

Sve te imenice imaju fiksno mjesto naglaska na zadnjem slogu. Budući da taj slog nije dug, a naglašen je, one predstavljaju odstupanje u akcenatskom sustavu koji obilježava tzv. zakon dvaju slogova. Ovo odstupanje može se tumačiti kao inovacija prema kojoj može biti naglašen i završni kratki slog. S druge pak strane, moguće je i tumačenje da je zbog semivokalnosti krajnjega [j] zadnji slog ipak dug.⁶⁰

Gotovo sve imenice ove vrste kategorizirane su kao adaptirane posuđenice, jer i njemački modeli sadrže sufiks *-ei*. Jedino se leksem *lufter'aj* 'ljenčarenje i skitanje' može smatrati neizravnom pseudoposudenicom izvedenom od osnove *l'ufter* i osamostaljenoga nastavka *-aj*.

Replike na *-aj* pokrivaju nekoliko konceptualnih kategorija, a uglavnom su izvedene od imenica vršitelja radnje (osim u slučaju riječi *špečer'aj*):

- a) mjesto obavljanja djelatnosti: *kupler'aj* < *Kuppelei*, *šnajdar'aj*, *šnajder'aj*, *šnjajdar'aj*, *šnjajder'aj* < *Schneiderei*, *šoster'aj*, *šuster'aj* < *Schusterei*, *špengler'aj* < *Spengler*; *štriker'aj* < *stricken*, *vešer'aj* < *Wäscherei*;
- b) rezultat radnje izražene glagolskom osnovom: *šlinger'aj* < *schlingen*;
- c) aktivnost: *lufter'aj* < *Luft*;
- d) konkretne stvari (nemotivirana osnova): *špečer'aj* < *Spezerei*.

4.1.1.2.11. Nastavak *-ist*

U našem korpusu zabilježili smo svega tri replike s nastavkom *-ist*. Kod imenica *band'ist* 'svirač u limenoj glazbi' < *Bande* i *fanter'ist* 'vojnici pješaci' < *Infanterist* može se pretpostaviti talijanski utjecaj, dok je replika *peh'ist* 'osoba koja nema sreće' < *Pech* neizravna izvedenica tvorena stranim sufiksom za mušku osobu.

4.1.2. Imenice srednjega roda

4.1.2.1. Imenice s nominativnim nastavkom *-o*

U našem korpusu zabilježili smo tek nekoliko imenica srednjega roda⁶¹ koje u nominativu imaju nastavak *-o*. Adaptirane su posuđenice *pre:zv'ušto* < *Preßwurst*, *p'u:tro* < *Butter* i *žv'eplo*, *žv'eplo* < *Schwefel*. Neizravne su izvedenice tvorene sufiksima *-alo* (*bren'alo* < *brennen*), *-ilo* (*farb'ilo* < *Farbe*) i *-štvo* (*grunt'a:štvo* < *Grund*), pri čemu je replika *grunt'a:štvo* knjiška riječ tvorena prema leksemu standardnoga jezika *seljaštvo*.

⁶⁰ Ovakva inovacija može se uočiti i u imenica s nastavcima *-ant* i *-ist*, npr. *preskur'ant* 'varalica', *band'ist* 'svirač u limenoj glazbi'.

⁶¹ O deklinacijskim nastavcima imenica srednjega roda u podravskom dijalektu usp. Maresić (2000: 69-80).

4.1.2.2. Imenice s nominativnim nastavkom -e

U našem korpusu tek su dvije adaptirane posuđenice srednjega roda s nastavkom -e u nominativu: *luftʀ'ajzə* < *Luftreise* i *špicn'a:mə* < *Spitzname*.

Nekoliko je zbirnih imenica sa sufixsima -'o:vljə (*cigl'o:vljə* < *Ziegel*, *špigl'o:vljə* < *Spiegel*) i -'o:vjə (*cigl'o:vjə* < *Ziegel*)

Praktički od svakoga glagola, adaptirane posuđenice, može se izvesti odgovarajuća glagolska imenica pomoću nastavka -'anjə, odnosno u starijem đurđevečkom -'ajnjə. Evo nekoliko primjera iz pisanoga korpusa: *fašənkʉ:v'ajnjə* < *Fasching*, *je:kl'ajnjə* < *häkeln*, *kušv'ənjə* < *küssen*, *la:ndr'ajnjə*, *la:ndr'anjə* < *wandern*, *lifəruv'a:jnjə* < *liefern*, *lu:mp'ajnjə* < *lumpen*, *maši:n'ajnjə* < *Maschine*, *rajf'ajnjə* < *Reif*, *sec'ajnjə* < *setzen*, *špo:t'ajnjə* < *spotten*, *špric'a:jnjə*, *špric'anjə* < *spritzen*, *štrik'a:jnjə* < *stricken*, *va:ndr'ajnjə* < *wandern*.

4.2. Vrsta e

U našem korpusu brojne su imenice deklinacijske vrste *e*. Riječ je o imenicama koje u nominativu jednine završavaju na -a. U korpusu podravske germanizama ovoj vrsti pripadaju sve imenice ženskoga roda i tek nekoliko imenica muškoga roda.

4.2.1. Imenice ženskoga roda

4.2.1.1. Fleksija⁶²

Imenice ženskoga roda u podravskom dijalektu imaju sljedeće deklinacijske nastavke:

	Jednina	Množina
N	-a	-e
G	-e:, -e	-Ø, -i:, -i, -e:
D	-i, -e	-a:m
A	-o, -u	-e
V	= N, -o	= N
L	-i, -e	-a:j, -a:m, -ami
I	-o:m	-ami, -a:m, -ama, -ama:

⁶² Opis deklinacijske morfologije temeljimo na Maresić (2000: 81-102).

Ovdje navedeni sintetski prikaz deklinacijskih nastavaka varijabilan je u smislu geografske i sintagmatske distribucije. Evo nekih osobitosti relevantnih za govore obučane našim istraživanjem:

- a) Genitiv jednine završava nastavcima *-e:* i *-e:*. Zatvoreno *-e*⁶³ zabilježeno je u govorima Virja i Molvi, a otvoreno *-e*⁶⁴ u svim istočnim govorima (Ferdinandovec, Podravske Sesvete, Kalinovec) i govoru Đurđevca. Genitivni je nastavak uvijek dug i naglašen.
- b) U dativu i lokativu jednine većina podravske govora ima nastavak *-i* iz starih palatalnih osnova. Tako je u istočnim govorima (Ferdinandovec, Podravske Sesvete, Kalinovec) i zapadnim govorima (Molve, Virje). U govoru Đurđevca prevladao je nastavak *-e* iz starih nepalatalnih osnova.⁶⁵ Naime, u starim kajkavskim tekstovima iz 16. stoljeća vidljiva je distribucija ovih nastavaka ovisno o opreci palatal / nepalatal u osnovi imenice. Kasnijim razvitkom najprije je ta opreka ukinuta kod palatalnih osnova, da bi prevladao jedan ili drugi oblik. Inače, u kajkavskom narječju prevladava nastavak *-e*.
- c) U akuzativu jednine prevladava nastavak *-o*, koji je posljedica činjenice da većina kajkavskih govora ima refleks stražnjeg nazala φ . U đurđevčkoj Podravini tako je tome u Đurđevcu, Molvama i Virju. Istočni pak govori (Ferdinandovec, Podravske Sesvete i Kalinovec) imaju na tom mjestu nastavak *-u*.
- d) U genitivu množine imenice vrste *e* imaju u Đurđevcu i istočnim govorima (Kalinovec, Ferdinandovec i Podravske Sesvete) nastavke $-\emptyset$ i *-i:* (*i*), a u Virju i Molvama nastavke $-\emptyset$ i *-e:*.
- e) U većini podravske govora, pa tako i u Đurđevcu, Kalinovcu, Molvama i Virju nastavak instrumentala množine je *-ami*. U Podravskim Sesvetama je prevladao nastavak dativa množine *-a:m*, a u Ferdinandovcu je običnije *-ama:* "Nastavci *-ama* i *-ama:* posljedica su utjecaja štokavskoga narječja. Potvrđeni su u najstočnijim podravskim govorima u kojima i inače ima najviše inovacija pod utjecajem štokavštine." (Maresić 2000: 99).

4.2.1.2. Tvorba

U korpusu podravske germanizama najviše imenica ženskoga roda pripada skupinama adaptiranih posuđenica i neizravnih izvedenica.

⁶³ Nastavak *-e* imaju i neki govori u podnožju Bilogore (Hampovica, Rakitnica, Miholjanci), te Lukovišće u Mađarskoj (Maresić 2000: 81).

⁶⁴ Nastavak *-e* imaju i govori Šemovaca, Svete Ane i Mičetinca u okolici Đurđevca, na zapadu govori Drnja, Botova, Sigeca, Brega, Novigrada, Gotalova i Gole, te Vizvara u Mađarskoj (isto).

⁶⁵ Detaljnije o povijesnom i geografskom aspektu nastavaka *-i* i *-e* usp. Maresić (2000: 83-86).

4.2.1.2.1. Adaptirane posuđenice

Adaptirane posuđenice ženskoga roda obično su tvorene od modela koji završavaju nastavkom *-e*, odnosno glasom [ə]. S obzirom na obilježje centralnosti taj je glas najbliži hrvatskomu glasu [a], pa je u takvim slučajevima morfološko klasificiranje ovakvih imenica kao imenica ženskoga roda motivirano fonološkim, a ne morfološkim razlozima.

U ovoj skupini nalaze se sljedeće imenice: *andi:v'ija*, *endi:v'ija*, *indi:v'ija* < *Endivie*, *japat'e:ka* < *Apotheke*, *b'a:jta* < *Gebäude*, *b'a:nda* < *Bande*, *bar'aka* < *Baracke*, *b'i:na* < *Bühne*, *bl'u:za* < *Bluse*, *bormaš'i:na* < *Bohrmaschine*, *br'e:nza*, *br'ę:nza* < *Bremse*, *b'uksa* < *Büchse*, *cuko:r'ija* < *Zichorie*, *d'i:za* < *Düse*, *drešmaš'i:na* < *Dreschmaschine*, *f'a:jfa* < *Pfeife*, *f'a:lida* < *Falte*, *f'ara* < *Pfarre*, *f'a:rba* < *Farbe*, *f'elga*, *f'ęlga* < *Felge*, *f'i:nta* < *Finte*, *fl'ajša*, *fl'aša* < *Flasche*, *flajšmaš'i:na* < *Fleischmaschine*, *gętr'i:ba* < *Getriebe*, *gl'okna* < *Glocke*, *gm'a:jda*, *gm'a:jna* < *Gemeinde*, *ha'uba* < *Haube*, *h'o:lba* < *Halbe*, *hu:t-v'ajda*, *u:tv'ajda* < *Hutweide*, *i'lza* < *Hülse*, *j'akna* < *Jacke*, *k'ištra* < *Kiste*, *kl'e:ma*, *kl'ę:ma* < *Klemme*, *kl'i:nga* < *Klinge*, *kr'a:jda* < *Kreide*, *kuh'inja*, *ku'i:na*, *ku'i:nja*, *kuj'inja*, *k'u:jna*, *k'u:nja* < *chuhhina*, *l'o:pa* < *Laube*, *m'a:rha*, *m'a:rva* < *mar(i)ha*, *m'a:šla* < *Masche*, *par'a:da* < *Parade*, *p'a:rta* < *Borte*, *p'iksa* < *Büchse*, *pr'eša* < *Presse*, *ps'i:ja* < *Psyche*, *p'uta* < *Butte*, *ringer'a:ja* < *Ringelreihe*, *r'u:nda* < *Runde*, *š'a:jba* < *Scheibe*, *šamr'o:la* < *Schaumrolle*, *š'i:jna*, *š'i:nja* < *Schiene*, *šlajfp'asta* < *Schleifpaste*, *šl'i:nga* < *Schlinge*, *šm'i:nka* < *Schminke*, *šn'ita*, *šnj'ita* < *Schnitte*, *šp'a:jza* < *Speise*, *šp'a:nga* < *Spange*, *šp'ica* < *Spitze*, *špr'ica* < *Spritze*, *šp'ula*, *šp'ulja* < *Spule*, *št'a:nga* < *Stange*, *št'e:nga* < *Stiege*, *štęps'a:jda*, *štęps'a:jda* < *Stęppseide*, *št'e:rka* < *Stärke*, *štękd'o:za* < *Steckdose*, *št'ica* < *Stütze*, *št'i:ma* < *Stimme*, *štr'a:jsa* < *Straße*, *štr'a:jsa* < *Straße*, *štr'a:sa* < *Straße*, *štr'eka*, *štr'ęka* < *Strecke*, *š'upa* < *Schuppe*, *t'a:ška* < *tasca*, *t'o:za* < *Dose*, *trumb'e:ta* < *Trompete*, *vasęrv'a:ga* < *Wasserwaage*, *vešmaš'i:na* < *Waschmaschine*, *vindij'akna*, *vindj'akna*, *vintj'akna* < *Windjacke*, *viz'eta* < *Visite*, *z'u:pa*, *ž'u:fa* < *Suppe*, *žl'i:fta* < *Schlichte*, // *brkb'i:nda* < *Schnurrbartbinde*.

Određenom broju adaptiranih posuđenica na *-a* model završava slogotvornim *n*, tj. nastavkom *-en*. To su sljedeće imenice: *b'ala* < *Ballen*, *ajd'i:na*, *hajd'i:na* < *Haidn*, *gr'aba* < *Graben*, *laufgr'aba*, *lauvgr'aba* < *Laufgraben*, *šl'apa*, *šlj'apa* < *Schlappen*, *štr'a:fa* < *Streifen*, *štr'uca* < *Strutzen*, *š'unka* < *Schunken*, *z'okna* < *Socken*. Bit će da je i kod većine ovih imenica za pojavljivanje završnoga *-a* vjerojatno presudan bio fonetski kriterij, jer se samo za neke od njih mogu navesti moguće analogije s konceptualno srodnim skupinama imenica ženskoga roda. Tako za imenice *šl'apa*, *šlj'apa* i *z'okna* možemo pretpostaviti da je određenu ulogu igrala i analogija s većinom naziva za obuću i "odjeću za noge", koji su u hrvatskom jeziku ženskoga roda. No, ni ta analogija ne vrijedi beziznimno, jer imamo i varijantu *z'oken*.

Nekoliko adaptiranih imenica na *-a* ima nastavak *-la*, koji je bifonematska dijafonska realizacija krajnjega slogotvornoga *l*, tj. nastavka *-el* kod odgovarajućih njemačkih modela. Takav je slučaj sa sljedećim imenicama: *k'i:fla* < *Kipfel*, *kr'i:gla* < *Kręgel*, *k'urbla* < *Kurbel*,

p'e:gl̩a, p'e:gl̩ja < Begel, p'u:kla, p'u:klja < Buckel, šp'a:tla < Spachtel, ž'ɛ:m̩la, ž'ɛ:m̩lja < Semmel, š'e:fl̩a, š'e:fl̩ja < Schöpflöffel, žv'ɛ:gl̩a, žv'e:gl̩ja < Schwegel, r'a:špa < Raspel. Jedino u posljednjem primjeru *-el* nije realiziran bifonematski, nego je zamijenjen hrvatskim glasom [a].

U sljedećim posuđenicama njemačko se vokalizirano *r* realizira bifonematski kao niz *-ra*: *fl'u:ndra < Flunder, g'i:tra < Gitter, l'o:jtra < ²Leiter, mond'u:ra, mund'u:ra < Montur, m'u:stra, m'uštra < Muster, štat'u:ra < Statur, v'ura < Uhr, žn'o:ra, žnj':ora < Schnur.* Ponešto sličnu situaciju imamo s vokaliziranim *r* u parovima *kom'o:ra < Kammer, lum'era, num'era < Nummer, totinkom'o:ra < Totenkammer,* no s vokalskom komponentom vokaliziranoga *r* kao punim vokalom.

U sljedećim slučajevima velika je vjerojatnost da je pojavljivanje završnoga [a] u morfovima modela motivirano pojednostavljenjem artikulacijski zahtjevnih završnih nizova suglasnika u njemačkim modelima: *t'u:mpla, t'u:mplja < doppelt, št'omfa < Stumpf, r'a:jn-gla < Reindl, štr'a:nga < Strang, drejb'anka < Drehbank, k'o:rpa < Korb, f'e:rma < Firm, g'e:rma, g'ɛ:rma < Germ, l'a:rma < Lärm, p'a:rma < Barn, št'ɛ:rna < Stern.*

Iako u nekoliko slučajeva morf modela završava artikulacijski jednostavnijim nizom samoglasnik + suglasnik, u morfu replike pojavljuje se završno [a]. Tako je tome s replikama *h'iža, 'iža < Haus, šk'o:fa < scoub, kl'a:jda < Kleid, plejmuž'ika, plejmuž'ika < Blechmusik, kr'a:ma < Kram, p'a:ma < Baumwolle, c'inja < Zinn.* Nešto je više primjera s replikama u kojima se postvokalno završno [l] modela realizira u replici kao [l] ili [j] / [lj]: *futr'o:la < Futteral, k'a:jla, k'a:lja < Keil, m'ɛ:jla, m'ɛ:lja < Mehl, s'a:jla, s'a:lja < Seil, s'a:la < Saal, št'ala < Stall.* Poseban je slučaj stara replika *škr'ijna, škr'inja < scrini,* gdje je završni niz *-ni* stvnj. modela vjerojatno identificiran monofonematski kao [nj], da bi na na takvu, suglasničku osnovu bilo dodano završno [a].

U nekoliko slučajeva krajnje *-a* u replici dodaje se na morf modela koji završava na *-ng*: *fal'inga, falj'inga < fehlen, fe:r'inga, fɛ:r'inga, fi:r'anga < Vorhang, for'inga < fahren.* Kod replike *for'inga* kao model je vjerojatno fungirala danas zastarjela riječ *Fahrung* (Schneeweis 1960: 39), a za replike *fal'inga, falj'inga* izvori ne potvrđuju oblik **Fehlung*, koji je možda poslužio kao model. Njemačkome modelu *Vorhang* najbliža je replika *fi:r'anga*, pri čemu je nastavak *-a* vjerojatno motiviran analogijom prema *zavjesa*. Glas [i] u krajnjem nizu *-inga* kod replika *fe:r'inga, fɛ:r'inga* vjerojatno je motiviran fonološkom analogijom prema već postojećim replikama *for'inga* te *fal'inga, falj'inga*, dok su glasovi [e] i [ɛ] u *fe:r'inga, fɛ:r'inga* najvjerojatnije pučkoetimološke, kajkavsko-ekavske interpretacije varijante glasa [i] kao tobožnjeg ikavskog refleksa jata u replici *fi:r'anga*.

Posebni su slučajevi replike s nastavkom *-a*, koji je realiziran na mjestu vokala u replici nakon što je došlo do gubljenja krajnjega suglasnika u morfu modela. Takve su posuđenice *šp'a:ga < Spagat* i *šta:c'ija < Station*, kao i replika *fr'a:jla, fr'a:lja < Fräulein*, koju smo – zbog istozvučnosti završnoga niza sa sufiksom *-a:jla/-a:lja* – obradili u odlomku o neizravnim posuđenicama s tim sufiksom.

4.2.1.2.2. Neizravne izvedenice

Neizravne izvedenice vrste *e* tvorene su od već potvrđenih ili – rjeđe – pretpostavljenih replika i različitih nastavaka koji završavaju na *-a*. Gotovo u pravilu sve su ženskoga roda, osim u nekoliko slučajeva uvećanica od muških osobnih imena koja su muškoga roda.

4.2.1.2.2.1. Nastavak *-a*

Ovim nastavkom tvori se nekoliko replika koje označavaju žensku osobu. Osnove na koje se dodaje *-a* su vrlo raznolike: u replici *š'oca* < *Schatz* u podlozi je imenica za mušku osobu *š'oc*, kod replika *b'a:ka gr'o:sa*, *gr'o:sa* < *Großmutter* kao morf modela poslužila je pridjevska odrednica *groß*, a za repliku *c'oprna* < *zaubern* model morfa obuhvatio je čitav infinitiv. Replika *cvanc'iga* < *zwanzig* leksički je desenantizirana, a spominje se samo u frazemu *napit'i seš kak cvanc'iga* koji se koristi za ženske osobe kao pandan frazemu za muške osobe *napit'i seš kak cv'ancig* s također desenantiziranom imenicom *cv'ancig*.

4.2.1.2.2.2. Nastavak *-ica*

Brojnošću i raznolikošću značenjskih obrazaca te ishodišnih osnova u našem se korpusu ističu neizravne izvedenice s nastavkom *-ica*.

a) Umanjenice i neutralizirane umanjenice

Kod umanjenica na *-ica* kao osnova je načelno poslužila koja druga replika vrste *e*: *ba:jt'ica* < *b'a:jta* < *Gebäude*, *bertij'ica* < *bert'ija* < *Wirt*, *flaš'ica* < *fl'aša* < *Flasche*, *flu:ndr'ica* < *flu:ndra* < *Flunder*, *fra:jl'ica* < *fra:jla* < *Fräulein*, *komo:r'ica* < *kom'o:ra* < *Kammer*, *ko:rp'ica* < *ko:rpa* < *Korb*, *lo:jtr'ica* < *l'o:jtra* < *Leiter*, *pu:tr'ica* < *p'u:tra* < *Butter*, *ra:jngl'ica* < *r'a:jngla* < *Reindl*, *ru:nd'ica* < *r'u:nda* < *Runde*, *sa:l'ica* < *s'a:la* < *Saal*, *šlap'ica* < *šl'apa* < *Schlappen*, *šna:l'ica* < *šn'a:la* < *Schnalle*, *špa:ng'ica* < *šp'a:nga* < *Spange*, *štal'ica* < *št'ala* < *Stall*, *šta:ng'ica* < *št'a:nga* < *Stange*, *tašk'ica* < *t'aška* < *tasca*, *trumbe:t'ica* < *trumb'e:ta* < *Trompete*, *zokn'ica* < *z'okna* < *Socken*, *žę:mlj'ica* < *ž'ę:mlja* < *Semmel*, *žno:r'ica*, *žnjo:r'ica* < *Schnur*.

Neutraliziranim umanjenicama smatramo riječi koje su tvorbeno i povijesno umanjenice, no kojih se obilježje deminutivnosti neutraliziralo ili zadržalo u tragovima. U našem korpusu nisu brojne, ali su raznolike s obzirom na osnovu iz koje su izvedene: tako replike *sač'ica* < *Sack* i *škaf'ica* < *scaph* uz neutraliziranu deminutivnost odudaraju od ostalih sličnih replika i činjenicom što su im u podlozi modeli muškoga roda. Replika *ri:nč'ica* 'naušnica' < *Ring* označava doduše mali predmet, no u podravskome nemamo zabilježenu kakvu varijantu replike *rinka*, kako je navodi Schneeweis (1960: 61). Slična je situacija i s replikom *lad'ica* < *Lade*, koja štoviše označava veću ladicu, za razliku od srodne replike *l'a:dlin*, koja

u podravskome označava ladicu uobičajene veličine. I za ovaj oblik Schneeweis (isto, 8) navodi starije, ishodišne replike *lad*, *lada*, nepotvrđene u suvremenom podravskom. Replike *ra:jn'ica*, *ra:nj'ica* vjerojatno su izvedene od replike od umanjenice *ra:jngl'ica* ispuštanjem niza *-gl-*, a nemaju deminutivno značenje, čemu u prilog govori i postojanje umanjenica *ra:jnič'ica*, *ra:njič'ica*. Neutralizirani je deminutiv i *ka:hl'ica* 'noćna posuda' < *Kachel*, iako se zna čuti i istoznačni oblik *k'a:hla*, tvoren u suvremenom podravskom najvjerojatnije kao povratna izvedenica od *ka:hl'ica*.

b) Nazivi za ženske osobe

Priličan je broj replika s nastavkom *-ica* koje označavaju ženske osobe. Uglavnom su izvedene od odgovarajućega naziva za mušku osobu, nositelja aktivnosti ili osobine. Tako imamo: *bertaš'ica*, *birtaš'ica* < *Wirt*, *ci:mę'ica* < *Zimmergenosse*, *cvikęraš'ica* < *Zwicker*, *frajęer'ica* < *Freier*, *japate:kar'ica* < *Apotheker*, *kęlnęer'ica* < *Kellner*, *klęncęer'ica*, *klincęer'ica* < *Krenzeljungfer*, *luftra:jzęer'ica* < *Luftreise*, *šmi:nkęer'ica* < *Schminke*, *šna:jdar'ica* < *Schneider*, *stre:bęer'ica* < *Streber*, *švęrcęer'ica* < *Schwärzer*, *tancar'ica* < *Tänzer*, *vękter'ica* < *Wächter*. Međutim, replika *ma:jstor'ica* < *Meister* može označavati ne samo žensku osobu koja se bavi kakvim obrtom, što je novije značenje, nego i obrtnikovu suprugu.

Zbog specifičnosti pojedinih aktivnosti i zanimanja uobičajenih za žene neke replike nemaju potvrđen ekvivalent za mušku osobu, kao što je to slučaj s replikom *jeklar'ica* < *häkeln*. Isto tako, replika *o:bęer'ica* < *Oberin* nema očekivano značenje 'natkonobarica' ili manje očekivano 'natkonobarova supruga' nego druga dva: 'poglavarica samostana' i 'djevojka slobodnijeg ponašanja'. Prvo značenje potpuno se podudara sa značenjem modela *Oberin*, dok je drugo najvjerojatnije motivirano replikom 'o:bęer' i možda je stari, šaljivi naziv za konobaricu ili konobarevu prijateljicu.

S druge pak strane, nekoliko je imenica koje, doduše, označavaju žensku osobu, ali nisu tvorene od odgovarajućeg lika za mušku osobu: tako je tome s etnikom *Pem'i:ca* < *Böhme* te replikama *tračav'ica*, *tračkar'ica* < *tratschen*, kod kojih je nastavak *-ica* uklopljen u sufikse *-av'ica*, odnosno *-kar'ica*. Muški pak oblici za replike *coprn'ica*, *coprnj'ica* < *zaubern* su *coprjn'a:k* i *coprnj'a:k*.

Zanimljiva je i šaljiva riječ *cajgar'ica* < *Zeiger* u značenju 'mala kazaljka na satu' (prema *c'a:jgar* 'kazaljka na satu'), ali i potvrđena u Đurđevcu kao šaljivi nadimak za mjesnu urarku.

c) Ostalo

Za imenice s nastavkom *-ica* koje nisu umanjenice niti pak ne označavaju žensku osobu može se primjenom apozicijskih transformacija utvrditi motiviranost roda i tvorbe odgovarajućim natpojmom, hiperonimom. Tako je tome sa sljedećim replikama: (salata)

pu:tər'ica < *Butter*; (žemlja) *kajzər'ica* < *Kaisersemmel*, (zemlja ili voda) *šo:dər'ica* < *Schotter*; (mašina) *singer'ica* < *Singer*; (ura) *veker'ica* < *Wecker*; (igla) *ziher'ica*, *zijer'ica* < *Sicherheitsnadel*, (cipela) *gojzər'ica* < *Goiserer*; (repa) *cukor'ica* < *Zuckerrübe*, (haljina) *dinderl'ica*, *dindrl'ica*, *drnde:l'ica* < *Dirndl*, (rakija) *trop'ica* < **trab*. Imajući u vidu velik broj navedenih replika kojima morf modela završava na *-er*, tako da im je nastavak *-ica* uklopljen u prošireni sufiks *-er'ica*, ne čudi postojanje replika s tim, proširenim sufiksom i njegovom varijantom *-ar'ica*, kojih morf modela koji ne završava na *-er*: I ove replike tvorene su analogno prema svojim hiperonimima, tako: (mašina) *da:mfar'ica*, *da:nfər'ica* < *Dampf*, (mašina) *šlajfər'ica* < *schleifen*, (četka) *glancar'ica* < *Glanz*, (kapa) *šiltar'ica*, *šiltər'ica* < *Schild*, (salama) *špeker'ica* < *Speck*, (salama) *šunkər'ica* < *Schunken*.

Kod replika (lopata?) *klo:pal'ica* < *klo:p'ati* < *klopfen* i (mašina) *lo:tal'ica* < *lo:t'ati* < *löten* nastavak *-ica* uklopljen je u nastavak *-lica*, koji je dodan na prezentsku osnovu ishodišnoga glagola.

4.2.1.2.2.3. Nastavak *-ija*

U našem smo korpusu zabilježili dvadesetak imenica s nastavkom *-ija*. Prototipno im je značenje 'bavljenje djelatnošću ili aktivnošću'. Osim kod replike *copr'ija* < *Zauber*, ove su imenice gotovo u pravilu izvedene od osnove koja je podudarna s nominativnim oblikom naziva za mušku osobu koja se bavi određenom djelatnošću, najčešće obrtom, ili pak specifičnom aktivnošću.

Sljedeći su nazivi za obrte, odnosno djelatnosti: *cimerman'ija* < *Zimmermann*, *farbar'ija* < *Färber*, *furman'ija* < *Fuhrmann*, *majlar'ija* < *Maler*, *soldač'ija* < *Soldat*, *škofar'ija* < *scoub*, *šnjajdar'ija* < *Schneider*, *šustar'ija* < *Schuster*, *tišlar'ija*, *tišljar'ija* < *Tischler*. Imenice *tišlar'ija*, *tišljar'ija* imaju i konkretno značenje: 'okviri prozora i dovratnici u jednoj kući'.

Apstraktno značenje imaju i imenice *copr'ija* < *Zauber*, *frëndər'ija* < *Fremder*, *huncmutar'ija*, *huncutar'ija*, *vucmuntar'ija* < *Hundsfoth*, *majstor'ija* < *Meister*, *męštr'ija* < *Meister*, *no:r'ija* < *Narr*, pri čemu replika *męštr'ija* ima i konkretno, šaljivo značenje 'muški spolni organ'.

Replika *bert'ija*, *birt'ija* < *Wirt* ima samo mjesno, konkretno značenje: 'gostionica'.

U korpusu smo zabilježili i dva toponima: *Pe:m'ija* < *Böhme* i *Švajcar'ija* < *Schweizer*.

4.2.1.2.2.4. Nastavak *-ka*

U našem korpusu zastupljeno je dvadesetak imenica s nastavkom *-ka*, a uglavnom označavaju ženske osobe i predmete.

a) Ženske osobe

Imenice sa sufiksom *-ka* koje označavaju ženske osobe izvedene su od već postojećih naziva za muške osobe na *-a:r* (*barak'a:rka* < *Baracke*, *blatfuz'a:rka* < *Plattfuß*, *trač'a:rka* < *tratschen*) ili pak od pridjeva sa sufiksima *-av* (*šlamp'avka*, *šljamp'avka* < *schlamp*) ili *-liv/ljiv* (*tračl'i:vka* < *tratschen*, *trucl'i:vka*, *truclj'i:vka* < *Trotz*). Poseban slučaj predstavlja replika *fl'ička* 'djevojka slobodnijeg ponašanja' < *Flitsche*, koja se može – za razliku od navedenih imenica prototipnih neizravnih izvedenica – smatrati eliptičnom neizravnom izvedenicom.

b) Predmeti

Imenice sa sufiksom *-ka* koje označavaju predmete tvorene su od imeničke (*ce:ne'rka* < *Zehner*, *tušl'i:nka* < *Tuchel*) ili pak glagolske osnove (*plis'e:rka* < *plissieren*). Od glagolske osnove tvorena je i apstraktna imenica *š'upka* < *schuppen*.

Sufiks *-ka* može biti dio kojega drugoga sufiksa sa specifičnim značenjem. Tako su od imeničke osnove i sufiksa *-e:nka* / *-e:nka* tvoreni nazivi za predmete u kojima se nešto drži: *boks'e:nka* < *Wachs*, *kongluf'e:nka* < *Gugelhupf*, *žep'l'e:nka*, *žeplj'e:nka*, *žeplj'e:nka*, *župlj'e:nka*, *žveplj'e:nka*, *žvepl'e:nka* < *Schwefel*, a od imeničke osnove i nastavka *-a:lka* / *-a:lka* naziv za posudu za miješanje žbuke *mort'a:lka*, *mort'a:lka* < *Mörtel* te naziv za napravu za mljevenje kukuruza *šrot'a:lka* < *Schrot*.

Sufiks *-ka* nalazi se i u reduplikativno-deminutivnom sufiksu *-čka*, kao npr. u *flaš'i:čka* < *flaš'ica* < *fl'aša* < *Flasche*.

4.2.1.2.2.5. Nastavak *-a:jla* / *-a:lja*

Od glagolske osnove glagola koji označava vrstu ručnoga rada i nastavka *-a:jla* / *-a:lja* tvore se imenice za ženske osobe koje se bave određenim ručnim radom, tako: *heklj'a:lja*, *jekl'a:jla* < *häkeln*, *šling'a:lja* < *schlingen*, *štrik'a:jla*, *štrik'a:lja* < *stricken*. Poseban je slučaj šaljiva izvedenica *partoniz'a:lja* 'lijena kačiperka' < *Borte*, zabilježena u novovirovskoj poslovice "Popevalja i partonizalja (je)." (Lukanec 1938: 180). U podlozi joj je sintagma *ni:-z'ati p'a:rtę* u značenju 'kititi se, raditi što beskorisno'. Zanimljiva je i replika *fr'a:jla*, *fr'a:lja* < *Fräulein*, koja nije neizravna neizvedenica, nego izravna posuđenica, te kod koje je nizu glasova [-ajl-] morfa replike dodano krajnje [a]. Prema modelu *Dirn(dl)* tvorena je imenica *dirind'a:jla*.

4.2.1.2.2.6. Ostali nastavci

U našem korpusu zastupljeno je i nekoliko pojedinačnih slučajeva imenica sa svega jednom ili nekoliko potvrda za pojedini sufiks imenica vrste *e*.

Imenice koje označavaju mjesto tvore se nastavcima: *-ana* (*bajbuk'ana* < *Beiwache, Beiwacht*; *šodr'ana* < *Schotter*), *-ara* (*bajbuk'ara* < *Beiwache, Beiwacht*), *šlos'ara* < *Schlosser* < *škofn'ara* < *scoub*), *-na* (*vakt'a:rna* < *Wächter*), *-ena*: (*cigl'ena, Cigl'ena* < *Ziegel*) i *-nica* (*vakta:rn'ica* < *Wächter*; *pre:šn'ica* < *Presse, šinta:rn'ica* < *Schinder*).

Augumentativni nastavak za imenicu koje znači ženske osobe je *-et'ina* (*flundret'ina* < *Flunder*). Sufiksom *-kinja* tvoren je u Podravskim Sesvetama etnik *Penk'inja* < *Böhme*, a sufiksom *-i:na* u Kalinovcu nadimak *žemlar'i:na* < *Semmel*.

U idiolektalnoj jezičnoj upotrebi zabilježeni su za tvorbu apstraktnih imenica sufiksi *-a:cija* (*štundera:c'ija* < *studieren*) i *-o:ča* (*frišk'o:ča* < *frisch*), dok je pri tvorbi replike *friškē:t'ina* 'svježe meso' < *frisch* korišten sufiks *-ē:tina*, kojim se inače tvore izvedenice za neke vrste mesa, npr. *purē:t'ina, piščē:t'ina* itd.

4.2.1.2.3. Hibridne i neizravne složenice

U našem korpusu potvrđeno je i desetak hibridnih i neizravnih složenica u kojima je osnova složenice kakva domaća riječ ili pak stara posuđenica koja pripada imeničkoj vrsti *a*. Takve su sljedeće hibridne složenice: *cukor(r)'epa* < *Zuckerrübe, dirind'ekla* < *Dirn, grosb'a:ka, grosb'aba* < *Großmutter, štepsv'i:la* < *Steppseide, veškuh'inja, vešku'i:na, veškuj'ina, veškuj'inja, vešk'u:jna* < *Waschküche*. Kao neizravne složenice mogu se klasificirati ove replike: *šamp'ita* < *Schaum, špeksal'a:ma* < *Speck, šprick'a:nta* < *spritzen, tračb'aba* < *Tratsch*.

4.2.2. Imenice muškoga roda

U našem korpusu zabilježili smo tek nekoliko imenica muškoga roda s nastavkom *-a*. Nastavak *-a* u etniku *Šv'a:ba* < *Schwabe* najvjerojatnije je motiviran fonetskim pojednostavljenjem završnoga [ə] u morfu modela, tako da tu imenicu možemo smatrati adaptiranom posuđenicom. Neizravne izvedenice su augumentativi osobnih imena *Franc'ina* < *Franz* i *Štef'ina* < *Stefan* s augumentativnim nastavkom *-ina*, te hipokoristik *Štef'ica* < *Stefan* s nastavkom *-ica*.